

บทที่ 1

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ ผู้ที่เป็นครูจะต้องถือเป็นหน้าที่อันดับแรกที่จะต้องให้การศึกษา คือ
สั่งสอน อบรมอนุชนให้ได้ผลจริงทั้งด้านวิชาความรู้ ทั้งในด้านจิตใจและความ
ประพฤติ ทั้งต้องคิดว่างานที่ทำอยู่นี้ คือความเป็นความตายของประเทศ เพราะ
อนุชนที่มีความรู้ มีความดีเท่านั้น ที่จะรักษาชาติบ้านเมืองไว้ได้ ”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (อ้างในกรมอาชีวศึกษา, 2542)

กระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นสิ่งที่นักการศึกษาและ
ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนพึงตระหนักและดำเนินตามพระราชกระแสรับสั่ง คือ ร่วมมือกันแก้ปัญหา
อย่างจริงจัง

สาเหตุของปัญหาสังคมในปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการจัดการศึกษา
ในอดีตที่มุ่งตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ และการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามาก
เกินไป ทำให้การมุ่งเน้นเฉพาะการให้ความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพเป็นหลัก
ไม่สามารถพัฒนาบุคคลโดยองค์รวมทั้งหมด จนทำให้ผู้เรียนขาดความรู้และการยึดมั่นใน
คุณธรรมอันดี นอกจากนั้นแล้ว การหลั่งไหลของวัฒนธรรมและระบบเศรษฐกิจจากประเทศที่
พัฒนาแล้ว ยังได้มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมไทยตามมาอีกด้วย (วินัย
วีระวัฒนานนท์, 2543) ซึ่งตามหลักทฤษฎีของ Bloom และคณะ ที่นักการศึกษาทุกท่านรู้จักดี
ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนนั้น จะต้องครอบคลุมลักษณะทั้ง 3 ด้าน คือ
พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective
Domain) เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านความคิด จิตใจ การประพฤติและการปฏิบัติ อันเป็น
การหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม อันพึงประสงค์ตาม
เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งโดยปกติแล้ว หลักสูตรมักจะได้กำหนดไว้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน แต่
ปัญหามักเกิดจากครูผู้สอนส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การสอนเนื้อหาสาระ คือ ด้านพุทธิพิสัยแต่เพียง

ด้านเดียว เน้นการฝึกท่องจำเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการมากเกินไป โดยลืมนึกถึงความสำคัญของการส่งเสริมและปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้กับผู้เรียน มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของบุคลากรบางฝ่ายของโรงเรียนโดยเฉพาะเท่านั้น (นางลักษณ์ พันธุ์สัมฤทธิ์, 2536.) ซึ่งการปลูกฝังในด้านคุณธรรม จริยธรรม นั้น ไม่สามารถทำได้ด้วยเพียงกลุ่มคนใดกลุ่มหนึ่งในโรงเรียนแต่เพียงด้านเดียว หากแต่ต้องผสมผสานเข้าไปในเนื้อของการเรียนการสอนปกติตลอดเวลาดังที่ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 24 (4) ว่า

*"จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน
สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ไว้ในทุกวิชา"*

การอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และ ทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัด เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน และผลิตแรงงานระดับกึ่งฝีมือ (ปวช.) และแรงงานฝีมือ (ปวส.) ให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ประเด็นปัญหาของการอาชีวศึกษาที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างมากในปัจจุบัน ก็มีได้แตกต่างไปจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สายสามัญ) คือ ปัญหาด้านจริยธรรมของผู้เรียน ทั้งนี้ ก็สืบเนื่องมาจากครูผู้สอนเน้นเนื้อหาความรู้และทักษะวิชาชีพเพียงด้านเดียว จนละเลยต่อการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม หรือจรรยาบรรณวิชาชีพให้กับผู้เรียนเช่นกัน จากการสังเคราะห์งานวิจัยหลายชิ้นพบว่า ปัญหาหรือจุดด้อยของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาในการปฏิบัติงาน คือ การฝ่าฝืนระเบียบปฏิบัติของหน่วยงาน การขาดความรับผิดชอบ ขาดจิตสำนึกในการประหยัดทรัพยากร ขาดอุปนิสัยที่ถูกต้องกับการทำงาน เช่น การทำงานเสร็จไม่ทันเวลา ทำงานแบบหวังผลประโยชน์มากเกินไป ไม่สู้งาน และเก็บตัว ไม่มีทักษะปฏิรูประบบผสมผสานขาดความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (ประยูร ศรีประสาธน์ ประพนธ์ เจียรกุล และภณิดา มาประเสริฐ, 2535) (บุญญศักดิ์ ใจจงกิจ, 2541) ซึ่งสถานประกอบการที่เป็นผู้ว่าจ้างผู้สำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับคุณลักษณะด้านจิตพิสัยมากกว่าความรู้ และทักษะในงานอาชีพ เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ และมนุษยสัมพันธ์ (ประยูร ศรีประสาธน์ ประพนธ์ เจียรกุล และภณิดา มาประเสริฐ, 2535) (สุจิตา ก้องสมุทร, 2536) (สบันต์ อุตกฤษฎ์ และคณะ, 2535) (สุรินทร์ เศรษฐมานิต, 2527.) (มยุรี จารุปานและคณะ, 2538) โดยให้เหตุผลว่า คุณลักษณะด้านความรู้และทักษะเป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และหาประสบการณ์เพิ่มเติมได้ แต่ลักษณะนิสัยเป็นสิ่งที่แก้ไขหรือปรับได้ยากเมื่อเข้าทำงานแล้ว ใน

ขณะเดียวกันก็คาดหวังว่าการศึกษาอบรมในสถานศึกษาจะสามารถปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ให้แก่ผู้เรียนได้ (สุรินทร์ เศรษฐมานิต, 2527) (ทองหล้า สุนทร, 2526) (วิชัย ตันศิริ ช่างใน สบสันต์ อุตกฤษฎ์ และคณะ, 2535) (สบสันต์ อุตกฤษฎ์ และคณะ, 2535)

นอกจากนี้ ในด้านช่วงอายุของผู้เรียน ก็มีส่วนต่อประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาต่อยอดมาจากชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงอายุของผู้เรียนจึงอยู่ในช่วงของ “วัยรุ่น” ซึ่งเป็นวัยที่มีความรุนแรงของอารมณ์ เป็นช่วงรอยต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ต้องการคิดและตัดสินใจอย่างผู้ใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันก็ขาดประสบการณ์ ทำให้ไม่สามารถหาทางออกที่ดีและถูกต้องให้กับปัญหาที่พบได้ วัยรุ่นจึงค่อนข้างสับสนกับการควบคุมตนเองให้อยู่ในกฎ กติกาของสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538) เช่น การรักและให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ซึ่งพัฒนาไปสู่การทะเลาะวิวาทที่รุนแรงระหว่างสถาบัน อันปรากฏให้เห็นอยู่เนือง ๆ หรือการแต่งกายผิดระเบียบเล็กน้อย ๆ เพื่อแสดงออกซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อันจะพัฒนาไปสู่การขาดวินัยและขาดความรับผิดชอบต่อไปได้ หากครูผู้สอนละเลย การปลูกฝังด้าน คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนอาชีวศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และจะต้องใช้เทคนิควิธีที่ชาญฉลาดของครูผู้สอน ซึ่งจะต้องเข้าใจทั้งธรรมชาติวิชาที่ตนสอนและธรรมชาติของผู้เรียนที่อยู่ในวัยรุ่น แล้วนำมาประยุกต์ร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน กระทำซ้ำ ๆ ผลมผลสานไปในขณะที่เรียนรู้ประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพ จนเกิดเป็นนิสัยถาวรไปโดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว

ปัญหาดังกล่าว มาจากการนำหลักสูตรไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขั้นตอนของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน นักพัฒนาหลักสูตรต่างก็ทราบกันดีว่า ไม่ว่าจะหลักสูตรที่สร้างขึ้นนั้น จะดีเลิศและเหมาะสมมากเพียงใดก็ตาม ถ้าการนำหลักสูตรไปใช้ไม่มีประสิทธิภาพที่ดี ครูไม่สามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน คือการจัดการเรียนการสอนได้ หลักสูตรนั้น ก็ยากที่จะบรรลุตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้เช่นกัน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบจากการศึกษาเรื่อง “ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการทำงานของผู้สำเร็จหลักสูตรอาชีวศึกษา” ที่เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ข้อค้นพบดังกล่าวปรากฏชัดเจนว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาชีวศึกษาทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต่างก็เน้นความพยายามที่จะฝึกอบรมและส่งเสริมบุคลิกภาพและคุณธรรม จริยธรรมต่าง ๆ แต่ปัญหาเกิดขึ้นที่กระบวนการเรียน

การสอนจริง ยังขาดการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนเจตคติในการทำงาน (ประยูร ศรีประสานน์ ประพนธ์ เจียรกุล และภณิดา มาประเสริฐ, 2535)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว กรมอาชีวศึกษาจึงได้มีนโยบายในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยริเริ่มโครงการ "การบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา" ขึ้น เริ่มจากการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา (Trait) จำนวน 14 ประการ พร้อมทั้งพฤติกรรมบ่งชี้ของการวัดผล และได้เริ่มดำเนินการในสถานศึกษานำร่องจำนวน 22 แห่ง มาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2542 ปัจจุบันได้กำหนดให้ทุกสถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนโดยมีการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมฯ ไว้ในทุกรายวิชา (กรมอาชีวศึกษา, 2542. และหนังสือที่ ศธ. 0911 / 4482, 4 กันยายน 2543) และมีการติดตามผลโดยคณะทำงานของโครงการฯ เป้าหมายคือ ภายในเดือนกรกฎาคม 2544 สถานศึกษาทุกแห่งต้องสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการคุณธรรม จริยธรรมฯ ได้อย่างเป็นผล (หนังสือที่ ศธ.0911/3363, 9 กรกฎาคม 2544) โดยมีแนวทางการดำเนินงาน 2 ระดับ ตามที่ได้กำหนดไว้ในคู่มือการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา (2542) ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอน มีแนวทางการบริหารงานดังนี้

1.1 ฝ่ายวิชาการรับผิดชอบจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอนทุกรายวิชา โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 10 - 20 % ทุกรายวิชา ทั้งนี้ ผู้สอนแต่ละรายวิชาเป็นผู้ประเมินผล

1.2 ฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา รับผิดชอบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยภาพรวมทุก ๆ ภาคเรียน หากผลการประเมินผ่านเกณฑ์สถานศึกษาจะให้หนังสือรับรองความประพฤติให้กับนักเรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา(ระเบียบความดี) และหากผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ นักเรียนนักศึกษาจะต้องผ่านกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดย 4 ประสาน คือ อาจารย์ปกครอง อาจารย์ฝ่ายกิจกรรม อาจารย์ฝ่ายแนะแนว และอาจารย์ที่ปรึกษา

2. แนวทางการปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) ชี้แจงจุดประสงค์และแนวปฏิบัติแก่ครูอาจารย์ของสถานศึกษา
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานการบริหารและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม และประเมินผลตามสภาพจริงของสถานศึกษา ระยะเวลา 3 ปี
- 3) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเขียนแผนการสอนที่บูรณาการคุณธรรม จริยธรรมฯ แก่ครูอาจารย์ในสถานศึกษา
- 4) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการและมอบหมายความรับผิดชอบซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ประจำรายวิชา คณะกรรมการนิเทศติดตามประเมินผล คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 ฝ่ายวิชาการ

- 1) จัดทำแผนงาน / โครงการเสนอผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) วางแผนดำเนินการกำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูผู้สอน โดย
 - แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศเพื่อกำกับ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอน สร้างเครื่องมือการนิเทศ
 - จัดทำปฏิทินการนิเทศและทำการนิเทศตามปฏิทินปฏิบัติงาน
 - รายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหารสถานศึกษา
- 3) กำหนดองค์ประกอบของแผนการสอน และกำหนดให้ครูอาจารย์จัดทำแผนการสอนตามองค์ประกอบที่กำหนดหรือตามความเหมาะสม
- 4) กำหนดให้สถานศึกษาหรือผู้สอนประจำวิชา ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรมฯ และมอบหมายงานวัดผลดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องเมื่อสิ้นภาคเรียน

2.3 ฝ่ายวางแผนและพัฒนา

งานวิจัยและพัฒนาดำเนินการประเมินโครงการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอน (โครงการนำร่อง) เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

2.4 แนวทางการดำเนินงานของครูผู้สอน

1) กำหนดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพฤติกรรม บังคับที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชาในแผนกวิชาหรือกลุ่มวิชา โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

- ครูผู้สอนในคณะวิชาหรือแผนกวิชาหรือกลุ่มวิชาเดียวกันร่วมกันกำหนด โดยพิจารณาจากคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชาตามความเห็นควร
- ครูผู้สอนในคณะวิชาหรือแผนกวิชาหรือกลุ่มวิชาเดียวกัน ร่วมกันกำหนด พฤติกรรมบังคับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ แผนกวิชาหรือกลุ่มวิชากำหนด โดยพิจารณาจากพฤติกรรมบังคับที่กำหนด หรือเพิ่มเติมตามความเห็นสมควร

2) จัดทำแผนการสอนที่มีการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดตามข้อ 1) ในกิจกรรมการเรียนการสอน และขออนุมัติใช้แผนการสอน

3) ดำเนินการตามแผนการสอนโดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

- ก่อนทำการสอน ครูผู้สอนชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม (จิตพิสัย) กับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนรับทราบ
- ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอน และทำการวัดผลประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดสัดส่วนคะแนนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (จิตพิสัยเดิม) ไม่เกินกว่าร้อยละ 20 ของคะแนนรวม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติวิชา
- รวบรวมผลการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จัดทำแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าทางด้านพฤติกรรม (Behavior Progress Chart) แสดงให้ผู้เรียนทราบระดับพฤติกรรมของตนเองเดือนละครั้ง ทั้งนี้ จะประกาศโดยเปิดเผยหรือเป็นเฉพาะขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน
- นำผลการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในข้อข้างต้น ที่ครูผู้สอนเห็นว่าส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมอยู่ในระดับ

ไม่น่าพึงพอใจ ไปใช้ในการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝัง
คุณธรรม จริยธรรม นั้น ๆ แก่ผู้เรียนต่อไป

4) ประเมินผลและให้ระดับผลการเรียนตามระเบียบการวัดผลประเมินผล โดยให้
จัดทำหลักฐานการวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ไว้ในสมุดบันทึกผลการเรียน ส่งงานวัดผลประเมินผลเมื่อสิ้นภาคเรียน

(กรมอาชีวศึกษา, 2542)

จะเห็นว่า แนวทางในการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว ก็คือขั้นตอนของการ
นำหลักสูตรไปใช้ นั่นเอง ซึ่งหากการนำหลักสูตรไปใช้โดยมีการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่า-
นิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เข้าไว้ในทุกรายวิชาของการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา
เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการนี้ ผู้เรียนอาชีวศึกษาจะถูกปลูกฝังคุณลักษณะด้านจิตพิสัย
โดย ผ่านกระบวนการเรียนการสอน ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ศึกษาอยู่ จนพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย
ปัญหาด้านพฤติกรรมของผู้เรียนอาชีวศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมเชิงลบในปัจจุบันคงจะ
ลดน้อยลงหรือหมดไป และคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาก็จะเป็นไปตามความคาดหวังของ
สถานประกอบการ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาคำแนะนำการใช้หลักสูตร
อาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามโครงการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม
ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา เพื่อเป็นข้อมูล
สำหรับการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการใช้หลักสูตรตามแนวโครงการบูรณาการคุณธรรม
จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในสถาน
ศึกษานำร่อง กรมอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานการใช้หลักสูตรตามแนวโครงการบูรณาการ
คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาใน
สถานศึกษานำร่อง กรมอาชีวศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งทำการศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานในสถานศึกษานำร่องของโครงการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา จำนวน 22 แห่ง ซึ่งกรมอาชีวศึกษาได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานทั้งในด้านการบริหารงานและการปฏิบัติ ดังปรากฏในคู่มือการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนการสอนอาชีวศึกษา (กรมอาชีวศึกษา, 2542) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ชั้นเตรียมการ

ด้านการบริหาร

1. การจัดทำนโยบาย / แผนงาน / โครงการดำเนินงานในสถานศึกษา
2. การจัดประชุมชี้แจงแก่ครูผู้สอน

ด้านการปฏิบัติของครูผู้สอน

1. การกำหนดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา
2. การจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชั้นดำเนินการ

ด้านการบริหาร

1. การสนับสนุนการเรียนการสอน
2. การนิเทศติดตามผลและให้ความช่วยเหลือ
3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมฯ

ด้านการปฏิบัติของครูผู้สอน

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมฯ ตามแผนการสอน
2. การวัดและประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรมฯ ในระหว่างการเรียนการสอนและประเมินผลเป็นรายวิชา

ขั้นประเมินผล

ด้านการบริหาร

1. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยภาพรวมแต่ละภาคเรียน
2. การรวบรวมข้อมูลและจัดทำสรุปรายงานผล

ด้านการปฏิบัติของครูผู้สอน

การประเมินแผนการสอนที่จัดทำขึ้น เพื่อการแก้ไขปรับปรุง

คำนิยามศัพท์

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 (ปวช. 2538)

สถานศึกษานำร่อง หมายถึง สถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกจากกรมอาชีวศึกษา ให้เป็นสถานศึกษานำร่องในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและพัฒนา หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าแผนกวิชา

คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา ตามคู่มือการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนการสอนอาชีวศึกษา (ฉบับทดลองใช้) พ.ศ. 2542 และ ปรับปรุงแก้ไข ตามหนังสือกรมอาชีวศึกษาที่ ศธ 0911/4482 ลงวันที่ 4 กันยายน 2543

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และ นักวิชาการ ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดนโยบายในการ ใช้หลักสูตรตามโครงการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน การสอนอาชีวศึกษาของสถานศึกษานำร่องต่อไป

2. ข้อมูลที่ค้นพบ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการใช้หลักสูตร สำหรับสถานศึกษาอื่น ๆ อีก 392 แห่งในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ซึ่งใช้หลักสูตรตามแนวโครงการ นี้เช่นเดียวกัน